

Tebliğler :

İZMİR DOLAYLARINDA BULUNAN İKİNCİ BİR ALT PALEOLİTİK ÂLETE AİT NOT

ŞEVKET AZİZ KANSU

1963 yılında, “Ege (İzmir) alt paleolitğine ait ilk not - note préliminaire sur le paléolithique inférieur de la région Egéenne” adı altında İzmir’in Çarpank koyu dolaylarında satıhta elde edilen bir âleti Belleten’de yayınlamıştım. (Belleten, Cilt XXVII, Sayı 107. Sayfa 485 - 490, 1963 Ankara). Bu ilk piyesi bana getiren B. Yüksel Emekli 1964 yılında yine aynı bölgeden düzeyde bulduğu ikinci bir paleolitik âleti bana verdi. Bugün üç fotoğrafı ile (Resim 1, 2, 3) yayınlamak fırsatını elde ettiğim bu küçük boydaki el baltası iki yüzü işlenmiş (biface) bir âlettir. Boyutları : yükseklik: 6.9 × genişlik 5.9 × kalınlık: 2.7 dir. Oldukça aşınmış bir hali vardır. Bu âlet üst Aşöleen’in devamı kabul edilen Mikokiyen (Micoque) tipinde küçük bir el baltasıdır. Ankara Fen Fakültesi Jeoloji Profesörü B. Nafiz İlgüz’ün teşhisine göre sertliği $6\frac{1}{2}$ - $7\frac{1}{2}$ olan “grenatlı mikoşist bünyeli” bir külteden (roche) yapılmıştır. Bu sert külte Ege bölgesinde çoklukla bulunmaktadır.

Ege bölgesinde bugünkü bilgilerimize göre ilk defa 1963 yılında tespit edilen (Chelléo - Acheuléen) el baltasından sonra onu takip eden yılda (1964) yine ilk defa bulunan “Micoque” fasiyes’li el baltası münasebetiyle, daha önce Hatay ve Orta Anadolu’da tespit edilen micoque el baltaları konusunda 1945 tarihinde yayınladığımız bir nottan aşağıdaki satırları naklediyoruz :

“Bay Nurettin Can 1943 yılında Antakya’da Altındere adı verilen bir yatakta, ifadesine göre 1,30 m. derinlikte kum tabakaları içinde bulunmuş ve Resim 1 de bir örneği gösterilen iki adet iki yüzü işlenmiş (biface) ufak el baltasını Antropoloji ve Etnoloji Enstitüsü’ne getirmişti.

Bunların tabii büyüklükte resmini yayınladığımız biri $7.3 \times 6.7 \times 2.8$ ölçüsünde, diğeri $7.1 \times 6.6 \times 3.2$ ölçüsündedir. Bu iki çakmak taşı âletin her ikisinin de iki yüzleri yontulmuştur. Birincisinin vurma

yüzünde ve yontma yüzünün üst kısmında korteks'ten bir parça kalmıştır. İkisi de armut biçimindedirler. Yayınladığımız âletin ucunda sonradan kırılmış uç kısmının yeri görülmektedir. Birincisi oldukça koyu sarı, diğeri ise açık sarı renktedir ve her ikisinin de patinası vardır.

Bu iki küçük el baltası ile beraber $5.9 \times 5.5 \times 1.8$ ölçüsünde yine çakmak taşından bir kazıyıcı da bulunmuştur.

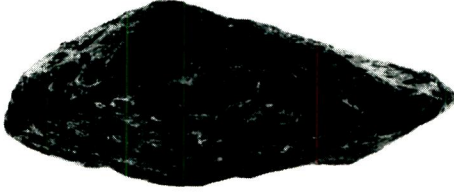
Bu küçük boydaki çakmak taşından ve armut biçimindeki iki yüzlü (biface) baltalar, bilindiği üzere ilkönce Fransa'da Dordogne'da Tayac'ta la Micoque istasyonunda bulunmuşlardır. O vakitten beri bu tip paleolitik âletlere micoque tipinde âletler adı verilir. Bunlar Aşöleen bir fasiyes'i ifade ederler.

Profesör Miss D. A. E. Garrod'un Filistin'de Carmel dağındaki incelemelerinden beri (1937) Anadolu'nun güney komşu bölgelerinde de micoque tipinde el baltalarının varlığı anlaşılmıştı. Filistin'de Et-Tabun mağarasında üst Aşöleen (micoque) kültür basamağında bulunan el baltalarının da çoğu armut biçimindedirler. Kalın tabanlı ve oldukça küt uçludurlar. Çoklarının vurma yüzünde çekirdeğin kabuğundan büyük bir parça kalmıştır. Antakya'dan getirilen bu iki biface da Anadolu'da micoque kültürünün varlığını göstermektedir. Bu kültür Anadolu'nun yalnız Hatay gibi güney bölgelerine de münhasır değildir. 1937 yılında incelediğimiz Etiyokuşu (Ankara) paleolitik istasyonu materyeli içinde bir tane tipik küçük biface tespit ettik. Bu da armut biçimi küçük bir micoque tipinde el baltasıdır. $8.4 \times 7.2 \times 3.2$ ölçüsündedir (Etiyokuşu Envanter No. 138). Bu suretle üst Aşöleen'in devamı olan micoque fasiyesi'nin Orta Anadolu'da da mevcut olduğu anlaşılıyor..." (Hatay'da (Antakya) bulunan üst Aşöleen (micoque) ve Niğde Nevşehir çevrelerinde toplanan Levalloisien Âletler hakkında bir not : Belleten, Cilt IX, Sayfa 293 - 94, 1945 Ankara).

Değerli bilim adamımız Paleontolog Doçent Dr. Fikret Ozansoy'un yakınlarda yine Ege bölgesinde tespitine muvaffak olduğu "Paleolitik insan ayak izleri" keşfi de gözönünde tutulacak olursa, Ege'nin eski yontma taş çağı (Paleolitik) hakkındaki bilgilerimizin gün geçtikçe genişliyeceği, zenginleşeceği ve önem kazanacağı anlaşılmaktadır.

Res. 3 — Ege'den gelen (micoque)
el baltası, arka yüz.

Res. 2 — Ege'den gelen (micoque)
el baltası, yan.

Res. 1 — Ege'den gelen (micoque)
el baltası, ön yüz.

